

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

реального розміру пенсій. Станом на 2018 р. середній розмір реальної пенсії зріс у порівнянні з 2014 р. на 44% [3].

У міжнародній практиці аналізу пенсійного забезпечення використовують коефіцієнт відношення середньої пенсії до середньої заробітної плати. В Україні цей показник у 2018 р. є дуже низьким та становить 40%, що свідчить про несприятливі тенденції, адже відповідно до норм він має становити не менше, ніж 55% [1].

Зауважимо також, що у 2015 р., у зв'язку з кризовою ситуацією в Україні, відбулося стрімке зниження середнього розміру пенсій по відношенню до курсу долара (на 64% у порівнянні зі станом на 2013 р.). Починаючи з 2016 р. спостерігається тенденція до невеликого поступового його підвищення [4].

Таким чином, серед основних проблем у системі пенсійного страхування України є: дефіцит Пенсійного фонду України, нестабільність у сфері пенсійного страхування, пенсійне навантаження на роботодавців, низький рівень життя пенсіонерів.

Список літературних джерел

1. Кириленко О. Соціальне страхування: підручник / О. Кириленко, В. Толуб'як. – Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2016. – 516 с.
2. Звіт Пенсійного фонду України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.pfu.gov.ua/content/uploads/2018/04/block_03-149_budget-2017.pdf.
3. Горна М. Статистичний аналіз діяльності Пенсійного фонду України / М. Горна // Прикладна статистика: проблеми теорії та практики. – 2015. – Випуск 16. – С. 157-166.
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://minfin.com.ua/ua/>

УДК 336. 233

**В. П. БРАТЮК,
А. БЛИЩАК**
Мукачівський державний університет

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ

Сучасний страховий ринок виступає в ролі каталізатора соціально-економічного розвитку держави, оскільки за економічним змістом страхування має двосторонній характер і виконує не тільки захисну функцію, але є і значним джерелом інвестицій.

Специфічною рисою страхування є те, що страховик отримує кошти за страхову

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

послугу, яка може бути реалізованою або ні, в процесі дії договору страхування. У зв'язку з цим кошти страхового фонду можуть бути інвестовані страховиком з подальшою можливістю їх відчуження в разі настання страхового випадку.

Як показує світова практика страховики, як фінансові посередники, грають роль фінансово-кредитного інституту та є потужними інструментом залучення фінансових ресурсів і, відповідно, можуть виступати постачальниками капіталу в економіку. Страхові компанії в багатьох країнах – це найважливіші інституційні інвестори. Вони в свою чергу ефективно здійснюють розміщення коштів і управління активами в обсязі 22,6 трлн дол. США. На країни Європейського союзу припадає приблизно 10,4 трлн дол., країни англо-саксонської системи – 6,4 трлн дол., країни азійсько-Тихоокеанському регіону – 5,2 трлн дол., Океанії, Латинській Америці та Африці до 3% світових страхових активів [1, с. 121].

З огляду на це, безперечної актуальності набуває проблема удосконалення державного регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні, оскільки неефективна інвестиційна діяльність може спровокувати невиконання вітчизняними страховиками своїх зобов'язань та привести до важких економічних та соціальних наслідків.

Дослідженню проблем інвестиційної діяльності страхових компаній та її державному регулюванню присвячено праці багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених та практиків, серед яких М. М. Александрова, В. Д. Базилевич, Е. Н. Бочкарьова, Н. М. Внукова, О. О. Гаманкова, Н. Б. Грищенко, В. В. Масленіков, О. П. Овсак, С. С. Осадець, В. А. Сухова, Ю. Н. Троніна, О. Ф. Фурман та інші.

Аналіз страхового ринку ЄС показує, що в структурі інвестицій переважають вкладення в боргові цінні папери та інші папери з фіксованим доходом (52,4%), Другим за величиною від загального портфеля є вкладення в іпотечні кредити (13,6%), третіми – в інвестиційні фонди (13%). Інвестиційний портфель європейських страховиків у структурі ВВП становить близько 63%. При цьому найбільший показник зафіксовано в Ліхтенштейні (366,7%), Люксембурзі (258,2%), Великобританії (111,5%), Данії (109,2%) та Франції (100,4%) [2].

Отже, інвестиційна діяльність страховика виступає одним із засобів стабілізатора процесу суспільного виробництва і підвищення ефективності економіки.

На нашу думку, інвестиційна діяльність страхової компанії – це цілеспрямоване розміщення страхових резервів, резервів попереджувальних заходів, власного капіталу страхових організацій на певний строк у формах, в об'єкти та інструменти, що здатні приносити дохід з метою отримання прибутку та (або) досягнення іншого корисного ефекту для виконання страхових зобов'язань перед клієнтами, а також інших зобов'язань перед кредиторами та власниками страховика.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Інвестиційна активність страхових компаній стабілізує фондовий ринок, а обсяги акумуляції капіталу через страхову систему можна порівняти з масштабами банківського сектора і різних інститутів колективних інвестицій.

На інвестиційну діяльність страхових компаній впливають наступні фактори: обсяг і структура страхового ринку, його капіталізація і концентрація; ефективність державного регулювання; розвиненість фондового ринку і наявність надійних фондових інструментів, а також ступінь їх впливу на інвестиційний потенціал страхового сектора економіки.

Здійснюючи інвестиційну діяльність, отримуючи прибуток з неї, страховики в той же час виявляються в значній залежності від стану справ на фінансовому ринку і в цілому в економіці країни. Це змушує проводити досить жорстке державне регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній.

Вважається, що економічною основою фінансової стійкості страхової компанії є грамотна інвестиційна політика на основі збалансованого інвестиційного портфеля на принципах зворотності, ліквідності, прибутковості і диверсифікації. Тому стратегія і тактика інвестування страхової компанії повинна бути орієнтована на ліквідність і рентабельність, залежачи від структури страхового портфеля і кон'юнктури фінансового ринку.

У свою чергу інвестиційний потенціал страхових компаній – це здатність страховиків реалізувати можливості, що містяться в інвестиційних ресурсах, при дотриманні принципів диверсифікації, ліквідності, прибутковості, зворотності [3].

Стосовно страхового ринку під інвестиційним потенціалом розуміється сукупність внутрішніх факторів, що визначають можливості ефективної інвестиційної діяльності окремої страхової компанії або страхового ринку в цілому і зовнішніх факторів середовища, характерних для даної території (регіону), які можуть мати як позитивний, так і негативний вплив на інвестиційні можливості страховиків.

Найбільшим інвестиційним потенціалом володіють компанії, що займаються страхуванням життя і, саме, акумульовані ними довгострокові ресурси забезпечують основну частину інвестицій в економіку. Необхідно системне вдосконалення законодавства в галузі страхування життя, в основу якого має бути покладено збалансоване дотримання інтересів страхувальників, страховиків і держави, здатне відновити довіру всіх потенційних страхувальників [4, с. 330].

Причинами, що визначають низький розвиток інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні, є:

- недостатньо розвинутий фондовий ринок та обмеженість ефективних і надійних фондових інструментів;
- жорстке державне регулювання процесу розміщення коштів страхових резервів;

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

- недостатність державного регулювання інвестиційних процесів;
- недостатній обсяг інвестиційних ресурсів в окремо взятого страховика, що обмежує його інвестиційні можливості;
- відсутність відкритої інформації про потенційні об'єкти інвестування;
- обмеження інвестиційної діяльності, що пов'язано з вимогами засновників, угодами з партнерами, наприклад, банками;
- наявність високих інвестиційних ризиків і низький рівень корпоративного управління;
- відсутність наукових досліджень з проблем підвищення ефективності інвестиційної діяльності страхових компаній.

Втрата активів або значне зменшення їх вартості може приводити до того, що розмір страхових зобов'язань страховика не відповідає величині активів, що забезпечують їх виконання. Це в свою чергу підвищує ризики невиконання страховиками своїх зобов'язань перед страхувальниками відповідно до підписаних договорів страхування. У зв'язку з цим виникає необхідність підвищити вимоги до якості активів і вдосконалити вимоги до їх диверсифікації.

Отже, напрямами удосконалення державного регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній можуть бути:

1) врегулювання інвестиційної діяльності у Законі України «Про страхування», що передбачає: включення до складу страхових операцій розміщення та управління коштами технічних резервів; включення до складу операцій, безпосередньо пов'язаних зі страхуванням, здачу в оренду майна, включеного до складу активів, призначених для покриття технічних резервів, набуття та відчуження прав, отримання та продаж об'єктів, набутих страховиком (перестраховиком) у зв'язку з виконанням договору страхування (перестраховання), а також управління активами, що приймаються до розрахунку наявного регулятивного капіталу; включення до складу діяльності іншої, ніж страхова, управління активами, іншими, ніж активи, якими представлені технічні резерви та які приймаються до розрахунку наявного регулятивного капіталу.

2) встановлення обов'язку відповідального актуарія подання рекомендацій щодо інвестиційної політики страховика;

3) активізація розвитку ринку страхування життя.

Отже, з позиції держави інвестиції страхових компаній є потужним фактором розвитку національної економіки і соціальної сфери. Страхові компанії забезпечують бюджет країни податковими платежами, а економіку – фінансовими ресурсами. Тому при регулюванні страхової діяльності важливо враховувати баланс між цими двома складовими економічного

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

зростання. З огляду на все більшої інтеграції України в світову економіку виникає ризик витоку інвестиційних ресурсів за кордон. З метою запобігання цьому явищу в Україні необхідно запровадити протекціоністські заходи пред'являються до складу та структури активів, що приймаються для розміщення коштів страховика.

З позиції держави напрямки удосконалення державного регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній повинні бути спрямовані на забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних страховиків, перерозподіл інвестиційних потоків, а також стимулювання інвестиційних вкладень в розвиток національної економіки та інтеграцію в світову. З позиції страхових компаній це максимізація прибутковості і ліквідності інвестицій при мінімізації ризику з метою безперервного забезпечення і підтримки платоспроможності, недопущення знецінення інвестованого капіталу інфляцією, зростання конкурентоспроможності на страховому ринку і підвищення ефективності діяльності.

Список літературних джерел

1. Кабанцева Н. Г. Страхование дело. Учебное пособие / Н. Г. Кабанцева. – М.: Форум, 2008. – 272 с.
2. European Insurance – Key Facts. August 2015 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.insuranceeurope.eu/sites/default/2015>.
3. Иняев В. И. Инвестирование страховых фондов: зарубежный опыт и российская практика / В. И. Иняев // Вестник Челябинского государственного университета. – 2010. – № 26 (207). – С. 33-36.
4. Базилевич В. Д. Страхування: підруч. / В. Д. Базилевич, К. В. Базилевич, Р. В. Пікус та ін. за ред. В. Д. Базилевича. – К.: Знання, 2008. – 1019 с.

УДК 336

**В. П. БРАТЮК,
М. ГЛАДИНЕЦЬ**
Мукачівський державний університет

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Місце страхового ринку у фінансовій системі обумовлено як роллю різних фінансових інститутів у фінансуванні страхового захисту, так і їх значенням як об'єктів розміщення інвестиційних ресурсів страхових організацій і обслуговування страхової, інвестиційної та інших видів діяльності [1].

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>